

Роль третіх сторін у міжнародному комерційному арбітражі

Андрейченко С. С.¹

Опубліковано	Секція	УДК
29.12.2023	Право	341.9:347.91

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14599915>

Анотація. У статті досліджено роль третіх сторін у міжнародному комерційному арбітражі, акцентуючи увагу на їхній потенційній участі та впливі на процес. Основна теза полягає в тому, що, хоча арбітражна угода зазвичай зобов'язує лише її підписантів, у деяких випадках третіх сторін також залучають до арбітражного провадження через їхню зацікавленість або специфічні обставини. Обговорюються ключові механізми, такі як втручання, приєднання та застосування доктрини "групи компаній". Проаналізовано, як арбітражні суди балансують між принципом конфіденційності угоди та правами третіх сторін, а також розглянуто виклики, що виникають при визнанні й виконанні рішень щодо них. Особлива увага приділяється складностям багатосторонніх спорів, арбітражу між інвесторами та державами, а також питанню конфіденційності. У статті також зазначається, що розширення арбітражної угоди на третіх сторін піднімає важливі правові питання, які потребують ретельного аналізу. Таким чином, висвітлено багатогранність ролі третіх сторін, а також їхній вплив на справедливість і ефективність міжнародного комерційного арбітражу.

Ключові слова: міжнародний комерційний арбітраж, арбітражна угода, треті сторони, арбітражний розгляд, арбітражне рішення

The role of third parties in international commercial arbitration

Annotation: The article examines the role of third parties in international commercial arbitration, focusing on their potential involvement and influence on the process. The main thesis is that, although an arbitration agreement usually binds only its signatories, in some cases third parties are also involved in the arbitration proceedings due to their interest or specific circumstances. Key mechanisms are discussed, such as intervention, accession and the application of the "group of companies" doctrine. It analyzes how arbitral tribunals balance the principle of confidentiality of the agreement and the rights of third parties, and considers the challenges that arise in recognizing and enforcing awards in relation to them. Particular attention is paid to the complexities of multilateral disputes, investor-state arbitration, and the issue of confidentiality. The article also notes that the extension of the arbitration agreement to third parties raises important legal issues that require careful analysis. Thus, the multifaceted role of third parties, as well as their impact on the fairness and effectiveness of international commercial arbitration, is highlighted.

---

¹ доктор юридичних наук, професор, завідувачка кафедри міжнародного та морського права Міжнародного гуманітарного університету, ORCID: 0000-0002-1063-3210

The role of third parties in international commercial arbitration is a complex and ambiguous issue, depending on the circumstances of the case and the applicable legal rules. Although arbitration is traditionally based on the principle of contractuality and limits participation to the signatories of the arbitration agreement, in exceptional cases the participation of third parties may be justified. This is the case when there are significant legal or financial interests, multilateral relationships or specific circumstances, such as the “group of companies” doctrine. However, such involvement must be carefully regulated in order to maintain a balance between the autonomy of the parties to the arbitration, its confidentiality and the rights of third parties. Modern international arbitration therefore requires a more flexible approach that can take into account the interests of all interested parties, while ensuring the fairness and efficiency of the process.

Key words: *international commercial arbitration, arbitration agreement, third parties, arbitration proceedings, arbitration award*

Вступ

Арбітражна угода є наріжним каменем будь-якого арбітражного розгляду, і, в принципі, будь-яка угода зобов'язує лише її сторони відповідно до універсальної доктрини «конфіденційності» *privity* [14]. Принцип, згідно з яким права та обов'язки за арбітражною угодою застосовуються лише до сторін угоди, є прямим застосуванням доктрини конфіденційності договору, визнаної в юрисдикціях загального та цивільного права [2]. Навіть провідні міжнародні арбітражні конвенції приймають принцип, що угода до арбітраж зобов'язує лише сторони такої угоди. Стаття 2(1) Нью-Йоркської конвенції непрямо визнає суб'єктивні обмеження обов'язкового характеру арбітражних угод, передбачаючи, що договірні держави «визнають угоду в письмовій формі, за якою сторони зобов'язуються передати свої суперечки на арбітраж» [9]. Однак у контексті арбітражного розгляду визначення та сфера дії «сторони» в деяких випадках розширюється, а в інших випадках арбітражна угода може бути поширена на сторони, які не підписали її.

Виклад основного матеріалу

У міжнародному комерційному арбітражі значущість інтересів третіх сторін може змінюватися залежно від “виняткових обставин” [7]. Треті сторони — це фізичні або юридичні особи, які не є сторонами арбітражної угоди, але можуть мати значний інтерес у результатах арбітражу [12]. Релевантність інтересів третіх сторін може виникати кількома способами:

1. Втручання: треті сторони можуть прагнути втрутитися в арбітражний розгляд, якщо вони мають пряму та суттєву зацікавленість у спорі. Наприклад коли мова йде про декларативний захист інтересів третьої сторони. Стороння особа, яка бере участь у контракті, може «з інших причин» – що може бути описані як «виняткові обставини» – мати «достатній» або «реальний» інтерес домагатися декларативного захисту щодо значення та наслідків контракту між договірними сторонами [1; 3]. Як зазначив суд у справі *Clearance city council v the Commonwealth*, «є підстави для занепокоєння щодо можливості того, що можна було б охарактеризувати як необґрунтоване втручання третьої сторони в договір. Але в контексті декларативного судового захисту рішенням цієї проблеми є а не вчення про приватність договору» [4]. Це дозволяє третім сторонам брати участь у провадженні та надавати свої аргументи чи докази. Арбітражний суд має право на власний розсуд дозволити або відхилити таке втручання на основі застосованих правил арбітражу та конкретних обставин справи.

2. Приєднання: У деяких випадках третя сторона може прагнути приєднатися до арбітражу як сторона. Це відбувається, коли третя сторона вимагає права чи обов'язку, що впливає з тих самих правовідносин або фактів, які є предметом арбітражу.

Арбітражний суд знову має право на власний розсуд задовольнити або відхилити клопотання про приєднання. Або ж за певних обставин, суд на власний розсуд може поширити арбітражну угоду, підписаної лише однією або кількома компаніями групи, на інші компанії, які не підписали цю ж угоду [5]. Суд може приєднати третю сторону чи сторони згідно з доктриною "group of companies doctrine" [18].

Питання про поширення арбітражної угоди на сторони, які не підписали, отже, передбачає поширення юрисдикції арбітражного суду на такі сторони або на них. Хоча доктрина спочатку була розроблена кількома трибуналами ІСС та французькими судами, висновки у справі Dow Chemical вважаються наріжним каменем цієї доктрини [6; 8]. З постійним розвитком законодавства сучасні ділові операції часто здійснюються через кілька рівнів і угод. Можуть існувати транзакції в межах групи компаній, і обставини, за яких вони були укладені, можуть відображати намір зобов'язати як підписали, так і не підписані організації в межах однієї групи. Зусилля полягають у тому, щоб знайти справжню суть ділової домовленості та розкрити з багаторівневої структури комерційних домовленостей намір зв'язати когось, хто формально не є підписантом, але взяв на себе зобов'язання бути зобов'язаними діями підписанта. Це розглядається як явна згода [2].

3. Визнання та виконання арбітражного рішення: арбітражне рішення може вплинути на треті сторони, особливо якщо воно передбачає тлумачення або застосування договірних положень, які впливають на їхні права чи обов'язки.

Можливість виконання арбітражного рішення проти третіх сторін залежатиме від відповідних законів і договорів, які регулюють визнання та виконання арбітражних рішень у юрисдикції, де вимагається виконання [15].

4. Міркування громадського порядку: треті сторони можуть бути зацікавлені в арбітражному розгляді через міркування громадського порядку. Наприклад, якщо спір стосується питань, що становлять суспільний інтерес, або важливого проекту громадської інфраструктури, результат арбітражу може мати ширші наслідки для третіх сторін або широкої громадськості. Загалом, відповідність інтересів третіх сторін у міжнародному комерційному арбітражі залежить від конкретних обставин кожної справи та чинного законодавства та правил арбітражу. Залучення третіх сторін може ускладнити розгляд, вимагаючи ретельного розгляду арбітражним судом для забезпечення справедливості та ефективності вирішення спору [11].

Також існують ще додаткові причини, які мають на увазі залучення третіх сторін у міжнародний комерційний арбітраж:

1. Багатосторонні спори: у деяких справах міжнародного комерційного арбітражу можуть брати участь декілька сторін, кожна з яких має власні інтереси. Ці сторони можуть мати різні ролі та стосунки з основними сторонами арбітражної угоди. Арбітражний суд повинен буде ретельно розглянути права та інтереси всіх залучених сторін, щоб забезпечити справедливе та справедливе вирішення [10].

2. Арбітраж між інвесторами та державою: в арбітражі між інвесторами та державою інтереси третіх сторін можуть мати особливе значення. Ці справи стосуються суперечок між іноземними інвесторами та приймаючими державами, і результат може мати значні наслідки для інших іноземних інвесторів, місцевого населення та економіки приймаючої держави. Треті сторони можуть прагнути втрутитися або надати подання, щоб захистити свої інтереси або відстоювати певні результати [20].

3. Проблеми конфіденційності: інтереси третіх сторін також можуть перетинатися з питаннями конфіденційності в міжнародному комерційному арбітражі. У той час як арбітражне провадження зазвичай надає пріоритет конфіденційності, треті сторони можуть мати законні підстави вимагати доступу до певної інформації чи документів для захисту своїх прав чи інтересів. Збалансування потреби в

конфіденційності з правами третіх сторін може бути складним завданням для арбітражного суду [19].

4. Побічні наслідки: результат міжнародного комерційного арбітражу може мати побічні наслідки для третіх сторін, навіть якщо вони не беруть безпосередньої участі в розгляді [16]. Наприклад, сприятливе арбітражне рішення може вплинути на права та обов'язки інших сторін у пов'язаних контрактах або операціях. Треті сторони також можуть постраждати від прецеденту, створеного рішенням арбітражного суду, що може вплинути на майбутні суперечки чи договірні відносини [13].

5. Виклики виконання: Визнання та виконання арбітражних рішень проти третіх сторін іноді можуть бути складними. Треті сторони можуть бути не зобов'язані арбітражною угодою, а їхні активи чи юрисдикція можуть бути поза межами арбітражного рішення. Рішення арбітражного суду може бути виконане в рамках окремого судового провадження, яке може спричинити додаткові складності та міркування [17].

Важливо зазначити, що ступінь участі та залучення третіх сторін у міжнародному комерційному арбітражі може варіюватися в залежності від правил та процедур, які приймає арбітражний трибунал, та угоди основних сторін, які беруть участь у суперечці. Лише ті особи, які чітко погодилися на арбітражну угоду, можуть брати участь в арбітражному розгляді. У цьому полягає фундаментальна відмінність між судовим розглядом і арбітражем. У судовому процесі сторони судового розгляду визначаються на основі інтересів. Будь-яка юридична чи фізична особа має право розпочати судовий розгляд для захисту своїх правових чи фінансових інтересів. На відміну від цього, сторони арбітражного розгляду визначаються виключно на договірній основі. Укладення арбітражної угоди є обов'язковою вимогою для участі в арбітражному провадженні. Принцип «процесуальної автономії сторін» надає сторонам свободу визначати в договорі коло осіб, які мають право брати участь в арбітражному розгляді. Таким чином, принцип процесуальної автономії сторін і договірні основи арбітражу роблять арбітраж гнучким механізмом вирішення спорів, що дозволяє сторонам розробляти систему вирішення спорів відповідно до своїх комерційних потреб. Ця здатність виявилася значною перевагою арбітражу над судовим розглядом і сприяла зростанню популярності арбітражу серед членів міжнародного комерційного співтовариства, особливо за останні тридцять років. Однак договірний і, отже, відносний характер арбітражу часто призводить до несприятливих результатів в контексті багатосторонніх комерційних відносин, коли консенсуальні обмеження арбітражу перешкоджають будь-якій особі, не пов'язаній арбітражною угодою, брати участь в арбітражному розгляді. Проте, треті сторони не повністю виключаються з арбітражного процесу, все залежить від юридичних чи фінансових інтересів або «виняткових обставин» які вони можуть мати у незавершеному спорі. При цьому варто зазначити, що поширення арбітражної угоди на третю сторону, яка не підписала її, піднімає фундаментальні правові питання, що стосуються закону, який регулює таке розширення, та його сфери дії в світлі фактичної матриці справи та застосованих правових принципів. Роль третіх сторін у міжнародному комерційному арбітражі є багатогранною та залежить від конкретних обставин кожної справи. Залучення третіх сторін може мати наслідки для справедливості судового розгляду, можливості виконання арбітражного рішення та ширшого впливу на пов'язаних сторін і зацікавлених осіб. Арбітражні суди повинні бути обережними щоб впоратися з цими складнощами, та забезпечити справедливе та ефективне вирішення спору.

Висновки

Роль третіх сторін у міжнародному комерційному арбітражі є складним і неоднозначним питанням, яке залежить від обставин конкретної справи та юридичних

норм, що застосовуються. Хоча арбітраж традиційно базується на принципі договірності й обмежує участь лише підписантами арбітражної угоди, у виняткових випадках участь третіх сторін може бути виправданою. Це відбувається за умов наявності значних юридичних чи фінансових інтересів, багатосторонніх відносин або специфічних обставин, таких як доктрина "групи компаній". Однак таке залучення повинно бути ретельно врегульоване, щоб зберегти баланс між автономією сторін арбітражу, його конфіденційністю та правами третіх осіб. Таким чином, сучасний міжнародний арбітраж вимагає більш гнучкого підходу, здатного враховувати інтереси всіх зацікавлених сторін, забезпечуючи при цьому справедливість і ефективність процесу.

Список використаних джерел

1. Aussie Airlines Pty Ltd v Australian Airlines Ltd [1996] FCA 813; 68 FCR 406; 139 ALR 66. URL: <https://jade.io/j/?a=outline&id=154192>
2. Born G. International Commercial Arbitration, Vol. 1 (2009). "UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts". p. 1406.
3. CGU Insurance Ltd v Blakeley [2016] HCA 2; 259 CLR 339; 90 ALJR 272; 327 ALR 564; 111 ACSR 247; 11 BFRA 15.
4. Clarence City Council v Commonwealth of Australia [2020] FCAFC 134; 280 FCR 265; 382 ALR 273. URL: <https://jade.io/j/?a=outline&id=759663>
5. Ferrario P. The Group of Companies Doctrine in International Commercial Arbitration: Is there any Reason for this Doctrine to Exist? Journal of International Arbitration. Kluwer Law International (2009), Vol. 26(5), pp. 647-673.
6. Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration, paras 499-500 (Emmanuel Gaillard & John Savage eds., 1999); Tobias Zuberbühler, "Non-Signatories and the Consensus to Arbitrate", 26 ASA Bull. 1, 24 (2008)
7. Hobart International Airport Pty Ltd v Clarence City Council Australia Pacific Airports (Launceston) Pty Ltd v Northern Midlands Council Matter No H3/2021. URL: <https://jade.io/article/908063>
8. Interim Award of September 23, 1982 in No. 4131. URL: https://www.trans-lex.org/204131/_/icc-award-no-4131-yca-1984-at-131-et-seq/
9. New York Convention. URL: <https://www.newyorkconvention.org>
10. NUS - Centre for International Law Working Paper 18/02 The Dispute Settlement Mechanisms in Major Multilateral Treaties Anais Kedgley Laidlaw Shaun Kang. URL: <https://cil.nus.edu.sg/wp-content/uploads/2018/10/NUS-CIL-Working-Paper-1802-The-Dispute-Settlement-Mechanisms-in-Major-Multilateral-Treaties.pdf>
11. Penn State Journal of Law & International Affairs Volume 4 Issue 1 Seventeenth Biennial Meeting of the International Academy of Commercial and Consumer Law December 2015 Limits on Party Autonomy in International Commercial Arbitration Giuditta Cordero-Moss University of Oslo. URL: <https://elibrary.law.psu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1111&context=jlia>
12. Ross L., Asschenfeldt K. Recent Developments of Third Party Joinder in International Arbitration. Journal of International Arbitration. Volume 39, Issue 5 (2022) pp.691-718 <https://doi.org/10.54648/joia2022030>
13. Stavros L. Queen Mary University of London school of international arbitration and third parties. Brekoulakis Thesis for the degree of Doctor of Philosophy London, 2008. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/30695510.pdf>
14. The Doctrine of Privity of Contract: The Common Law and the Contracts (Privity) Act 1982* by Rodney H. Newman ·Winner of the Law Review Prize for 1983 <http://www.nzlii.org/nz/journals/AukULawRw/1983/1.pdf>

15. The effect of an arbitral award and third parties in international arbitration: res judicata revisited stavros brekoulakis the american review of international arbitration [Vol. 16. URL: https://www.international-arbitration-attorney.com/wp-content/uploads/res_Judicata_and_third_parties-libreinternational_arbitration.pdf
16. The Effects of Third-Party Arbitration: A Field Experiment HERM JOOSTEN, JOSÉE M. M. BLOEMER and BAS HILLEBRAND The Journal of Consumer Affairs Vol. 50, No. 3, Special Issue on 50th Anniversary (Fall 2016), pp. 585-610 (26 pages) Published By: Wiley
17. The Guide to Challenging and Enforcing Arbitration Awards Second Edition General Editor J William Rowley QC Editors Emmanuel Gaillard, Gordon E Kaiser and Benjamin Siino gar Reproduced with permission from Law Business Research Ltd This article was first published in May 2021. URL: <https://www.loyensloeff.com/belgium.pdf>
18. The Group Of Companies Doctrine And The Law Applicable To The Arbitration Agreement By John P. Gaffney Vol. 19, №6 June 2004 MEALEY'S International Arbitration Report. URL: <https://www.international-arbitration-attorney.com/wp-content/uploads/arbitrationarbitrationlawPeterson+Farms+-group+of+companies+doctrine.pdf>
19. Third parties and international commercial arbitration: reframing the debate richard garnett. Melbourne University Law Review. Vol 47(1):152 p. 172.
20. Transparency and Third Party Participation in Investor-State Dispute Settlement Procedures. OECD Working Papers on International Investment. URL: https://www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/WP-2005_1.pdf